

Działania na rzecz profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowia podejmowane w roku szkolnym 202/21 oraz w pierwszym półroczu 2021 roku.

I. W ramach przedsięwzięć edukacji zdrowotnej realizowano

Działania oświatowo-zdrowotne miały inny i bardziej ograniczony charakter niż w poprzednich latach. Pomimo wprowadzenia ograniczeń w funkcjonowaniu placówek szkolnych programy edukacyjne, zostały w większości zrealizowane. Wprowadzone na terenie kraju obostrzenia w związku z pandemią COVID – 19 bardzo poważnie ograniczyły działania akcyjne.

W ramach profilaktyki zdrowotnej realizowano następujące programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży:

1. Program „**Trzymaj Formę!**”, miał na celu zapobiegać otyłości i nadwadze wśród młodzieży szkolnej, kształtować właściwe nawyki żywieniowe i popularyzować aktywność fizyczną. W XV edycji edukacją programową objęto 20826 uczniów w 232 szkołach podstawowych.

W wielu szkołach, pomimo niesprzyjających okoliczności związanych z epidemią COVID-19 udało się pracować metodą projektu, która angażowała uczniów do samodzielnej aktywności. W ramach programu organizowano m. in. zajęcia dotyczące układania jadłospisów, zawody sportowe, rajdy rowerowe. Zajęcia koordynowane były przez 1 264 nauczycieli. Udało się w nie zaangażować 6 308 rodziców, którzy wspomagali realizację program w kwestiach organizacyjnych.

Co roku wzmocnieniem działań edukacyjnych był konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia, który w bieżącym roku nie odbył się ze względu na sytuację epidemiologiczną.

2. Program przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych „**ARS, czyli jak dbać o miłość**” miał na celu kształtowanie umiejętności chroniących młodzież przed ryzykiem utraty życia i zdrowia, jakie niesie za sobą stosowanie substancji psychoaktywnych. W roku szkolnym 2020/2021 w województwie lubelskim program realizowało 96 szkół ponadpodstawowych i 5 541 uczniów. W realizację programu włączyło się 3 886 rodziców. W ramach programu przeprowadzono 3 szkolenia.

3. Program edukacji antytytoniowej „**Czyste powietrze wokół nas**” skierowany był do dzieci w wieku przedszkolnym, ich rodziców i opiekunów. Głównym celem programu było zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie szkodliwego dymu tytoniowego oraz kształtowanie asertywnych postaw wśród dzieci

dotyczących ochrony własnego zdrowia, w przypadku kontaktu z osobami palącymi. W roku szkolnym 2020/2021 w województwie lubelskim program realizowały 452 placówki przedszkolne a programem objęto 12 330 dzieci. W program zaangażowało się 6 090 rodziców wykonując prace plastyczne wspólnie z dziećmi. Program co roku spotyka się z dużym zainteresowaniem dzieci oraz ich rodziców.

4. **„Skąd się biorą produkty ekologiczne”** – przeprowadzono I edycję programu skierowanego do dzieci w wieku przedszkolnym. Celem programu było zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych, kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych w kontekście zdrowego stylu życia.

Program został opracowany przez Główny Inspektorat Sanitarny we współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Do realizacji programu przystąpiło 218 przedszkoli, w których edukacją objęto 6281 dzieci. Rodzice, w liczbie 3975 włączali się do realizacji poprzez np. gromadzenie opakowań po produktach EKO dla demonstracji i ponownego wykorzystania, zakup i przyniesienie do przedszkola produktów ekologicznej żywności (owoce, warzywa z własnego ogródka, wiejskie jaja itp.), wspólne przygotowywanie posiłków z produktów ekologicznych.

Dodatkowo WSSE w Lublinie zorganizowała konkurs „Eko produkty na moim stole”. Konkurs adresowany był do dzieci 5 i 6 letnich uczęszczających do przedszkoli, biorących udział w programie „Skąd się biorą produkty ekologiczne” na terenie województwa lubelskiego. Jego celem było wzmocnienie treści programowych. Przedsięwzięcie zorganizowane było w partnerstwie z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa / Oddział Terenowy w Lublinie.

W konkursie udział wzięło 363 przedszkolaków z 84 przedszkoli.

Przyznano 5 nagród głównych – miejsca I, II, III, IV, V oraz 30 wyróżnień. Wszystkie dzieci biorące udział w konkursie otrzymały dyplomy i nagrody, które zapewniła WSSE w Lublinie oraz partner konkursu. Zwycięskie prace zostały zaprezentowane w siedzibie KOWR w formie wystawy.

5. Program edukacji antytytoniowej **„Bieg po zdrowie”** adresowany był do dzieci IV klas szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat). Główne cele programu to: opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od szkodliwości dymu tytoniowego oraz zwiększenie wiedzy uczniów na temat zdrowia. W roku szkolnym 2020/2021 w województwie lubelskim program realizowało 241 szkół podstawowych (3 765 uczniów oraz 2 458 rodziców). Program rozszerzony był o działania

takie jak: filmy edukacyjne, konkursy dla uczniów, wystawy plakatów, pogadanki tematyczne, zadania online.

6. Program edukacyjny „**Wybierz Życie – Pierwszy Krok**” realizowany lokalnie przez część PSSE skierowany był do uczniów szkół średnich i dotyczył profilaktyki raka szyjki macicy i zakażeń HPV. Program zmierzał do podniesienia poziomu wiedzy na temat zagrożeń związanych z zakażeniami wirusem HPV i profilaktyki raka szyjki macicy wśród młodzieży ponadgimnazjalnej oraz ich rodziców i opiekunów, motywowania młodzieży do edukacji zdrowotnej w swoim środowisku oraz wpływanie na zachowania zdrowotne rodziców w odniesieniu do badań profilaktycznych (cytologia). W roku szkolnym 2020/2021 w województwie lubelskim program realizowało 6 411 uczniów w 102 szkołach średnich, przy zaangażowaniu 2 854 rodziców. Głównymi formami realizacji programu były: prelekcje i pogadanki oraz prezentacje multimedialne. Zorganizowano 13 narad online, 1 szkolenie, 6 konkursów i 85 quizów wiedzy, filmy edukacyjne (119 emisji).

7. Program edukacyjny „**Podstępne WZW**” skierowany był do uczniów szkół średnich, którego głównym celem było podniesienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV, upowszechnienie zasad profilaktyki, oraz pobudzenie refleksji nad własnymi zachowaniami zdrowotnymi, kształtowanie właściwych postaw wobec osób zakażonych. Inicjatorem programu „Podstępne WZW” jest Fundacja Gwiazda Nadziei. **IV edycja programu w roku szkolnym 2020/2021 została wdrożona w 83 szkołach średnich dla 7 984 uczniów.** W program zaangażowało się 5 221 rodziców. Przeprowadzono 194 prelekcje i pogadanki, zorganizowano 8 przedstawień i wystaw, 4 konkursy tematyczne.

8. Program edukacyjny „**Znamie! Znam je?**” skierowany był do uczniów szkół średnich. Jego głównym celem było upowszechnienie wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka, uświadomienie zagrożeń i znaczenia odpowiednich zachowań. Inicjatorem programu „Znamie! Znam je?” jest Fundacja Gwiazda Nadziei. W roku szkolnym 2020/2021 w województwie lubelskim program realizowało 13 457 uczniów w 98 placówkach, przy współudziale 6 344 rodziców. Przeprowadzono 263 pogadanki i prezentacje, wykonano 13 gazetek, przedstawiono 6 emisji filmu, 6 prezentacji wykorzystując dziennik elektroniczny.

Działania nieprogramowe realizowane dotychczas w ramach profilaktyki zdrowotnej w I półroczu przeprowadzono w stopniu ograniczonym z uwagi na obostrzenia wprowadzone w związku z pandemią:

1. W związku z majowymi obchodami „Światowego Dnia bez Tytoniu” **31 maja** działaniami bezpośrednimi objęto 30 766 osób, były to m.in.: poradnictwo, rozmowy indywidualne, ekspozycje wizualne, wystawy. Zorganizowano 11 punktów informacyjno-edukacyjnych

w ramach 2 festynów i innych mniejszych wydarzeń okolicznościowych. Dystrybucja materiałów edukacyjnych odbywała się głównie drogą internetową. Działania realizowane były przez media lokalne oraz portale społecznościowe, gdzie informacje dotarły do 59 615 odbiorców.

2. Prowadzono działania edukacyjne w **zakresie przeciwdziałania uzależnieniom** w obszarze nowych narkotyków. Edukację prowadzono poprzez, 122 rozmowy indywidualne w tym instruktaże, 1 szkolenie, 1 naradę, 2 punkty informacyjne, 3 konkursy. Materiały edukacyjne eksponowano w formie 31 ekspozycji wizualnych. Przeprowadzono dystrybucję materiałów do 61 placówek. Łączny zasięg działań bezpośrednich i medialnych 14 618 odbiorców.

3. Podczas tegorocznego „**Światowego Dnia Zdrowia**” (7 kwietnia) odbywającego się pod hasłem „*Budujemy bardziej sprawiedliwy i zdrowszy świat*” wzywano do podjęcia działań w celu wyeliminowania nierówności zdrowotnych. Kampania podkreślała zasadę WHO, zgodnie z którą „cieszenie się najwyższym osiągalnym standardem zdrowia jest jednym z podstawowych praw każdego człowieka”. W ramach ograniczonych działań wykonano 14 ekspozycji wizualnych, oraz zamieszczono informacje na stronach internetowych, na portalu społecznościowym Facebook, w mediach lokalnych. Działaniami medialnymi objęto łącznie 27 809 odbiorców.

4. Podstawowym przesłaniem „Europejskiego Tygodnia Szczepień” była promocja szczepień, które są niezbędne do zapobiegania chorobom oraz do ochrony życia. Obecna sytuacja związana z epidemią COVID-19 uwidoczniła, jak ważna jest profilaktyka oraz zapewnienie ochrony przed chorobami zakaźnymi. Informacje o szczepieniach przekazywano głównie za pośrednictwem mediów i stron internetowych, informacje dotarły łącznie do 51 905 odbiorców.

5. W ramach działań prozdrowotnych w związku z „**Bezpiecznym i zdrowym wypoczynkiem zimowym**” poruszano zagadnienia dotyczące: przestrzegania higieny osobistej w celu zapobiegania chorobom zakaźnym (np. mycie rąk, korzystanie z jednorazowych chusteczek, zasłanianie twarzy podczas kaszlu i kichania, przestrzegania higieny wypoczynku, dbania o aktywność fizyczną i prowadzenie zdrowego stylu życia, bezpieczeństwa podczas uprawiania sportów, profilaktyka uzależnień. Działaniami edukacyjnymi objęto 844 dzieci i młodzieży, organizatorów i opiekunów. Zorganizowano 6 narad, 15 instruktaży, 1 prelekcję, wykonano 11 ekspozycji wizualnych i 9 informacji na portalu społecznościowym Fb. Łącznie zasięgiem objęto ok. 5300 odbiorców.

6. Realizowano miesięczny **monitoring przestrzegania zakazu palenia** w placówkach służby zdrowia, nauczania i wychowania, zakładach pracy i zakładach gastronomicznych. Przeprowadzono kontrole w 3478 placówkach, w ramach przestrzegania zapisów *Ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych*.

7. Kampania społeczna w zakresie profilaktyki HIV/AIDS pod hasłem „**Czy wiesz, że ...?**” została wdrożona, ze względu na systematycznie obniżający się poziom podstawowej wiedzy na temat HIV/AIDS. Przekaz był popularyzowany za pośrednictwem 21 stron internetowych oraz portalu społecznościowego Fb. Zamieszczono 10 postów dla 5 673 odbiorców.

8. W ramach profilaktyki podjęto działania dotyczące zmniejszenia negatywnych następstw pandemii- COVID 19

- **Promowano szczepienia ochronne przeciwko COVID-19** na terenie woj. lubelskiego za pomocą postów autorskich zamieszczanych na profilu Fb i stronach internetowych WSSE i PSSE. Każdego dnia pojawiały się nowe posty zachęcające do szczepień, organizowano wystawy i rozdawano materiały tematyczne. Ekspozycje wizualne pojawiły się w placówkach ochrony zdrowia. Promowano również **aplikację Protego Save**.

Państwowa Inspekcja Sanitarna włączyła się w promowanie **Programu Profilaktyka 40 plus**.

- WSSE w Lublinie opracowała lekcję edukacyjną skierowaną do dzieci przedszkolnych „**Dzielne dzieciaki i ich sposoby na mikroby**”, która była wykorzystywana zarówno przez wychowawców w przedszkolach oraz przez pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

- Pracownicy pionu Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia czynnie włączali się do pracy przy opracowywaniu ognisk zakażeń, we współpracy z pionem Epidemiologii: prowadzono wywiady epidemiologiczne, wydawano zaświadczenia o kwarantannach, o jej skróceniu, udzielano instrukcji telefonicznych, weryfikowano wpisy w EWP.

Zakres i tempo pracy sprawiło, że wiele działań jest niepoliczalnych.